

IX. ORSZÁGOS TERMELŐSZÖVETKEZETI ERDŐGAZDASÁGI NAP

Már hagyománnyá vált, hogy minden esztendőben az ország más-más tájegységén találkoznak a szövetkezeti és a szövetkezeti erdőgazdálkodással szoros kapcsolatot tartó erdész szakemberek. Az 1987. esztendőben, szeptember 2-án Borsod-Abaúj-Zemplén megye volt a házigazdája a IX. Országos Termelőszövetkezeti Erdőgazdasági Nap rendezvényeinek.

Dél előtt 10 órai kezdettel a miskolci Nehézipari Műszaki Egyetem I. sz. előadótermében tartott előadások keretén belül *Faragó Károly*, a B.-A.-Z Megyei Tanács elnökhelyettese megnyitó beszédében ismertette a megye szövetkezeti erdőgazdálkodásának jellemző mutatóit, problémáit, terveit, majd *Dr. Rada Antal*, a MÉM Erdészeti és Faipari Hivatalának osztályvezetője a domb- és hegyvidék erdőművelésének helyzetével és a fejlesztési lehetőségekkel foglalkozott. Korreferátumában *Kurucz Miklós*, a bükkábrányi „Béke” Mg. Tsz. elnöke tájékoztatást adott az erdőtelepítések jelentőségéről a termelőszövetkezet racionális földhasznosításában, majd *Choma Tivadar*, a harsányi „Petőfi” Mg. Tsz. elnöke ismertette a jelenlevőkkel az erdőtelepítéseknek és fásításoknak a bükkaljai meliorációban betöltött szerepét. A következőkben *Kalla László*, az encsi fatársulás igazgatója beszélt a Csereháton folytatott tsz-erdőgazdálkodásról és *Várfalvi András* adott tájékoztatást Ózd város környékének fa-gazdálkodási feladatairól.

A délelőtti program befejezéseként *Fülöp László*, a TOT elnökhelyettese „Kiváló Termelőszövetkezeti Munkáért” TOT-kitüntetést adott át a szövetkezeti erdőgazdálkodásban kiemelkedő eredményeket elért *Kovács Jánosnénak*, a Szabolcs-Szatmár megyei TESZÖV erdészeti csoportvezetőjének, *Varró Istvánnak*, a tarnaleleszi „Egyetértés” Mg. Tsz. erdészeti fő-ágazatvezetőjének és *Kalla Lászlónak*, az encsi fatársulás igazgatójának, *Kiss Bertalan*, a tiboldaróczi „Rákóczi” Mg. Tsz. erdészeti ágazatvezetője pedig miniszteri elismerő oklevelet vehetett át.

Ebéd után az Erdészeti Nap résztvevői a rendező bükkábrányi „Béke” Mg. Tsz. és a harsányi „Petőfi” Mg. Tsz. területén szakmai bemutatón vettek részt. A szakmai bemutató és az egész rendezvény programja az AGROKER mályi telephelyén tartott gép- és termékbemutatóval ért véget.

KISMARTONI KÁROLY

FARAGÓ KAROLY:

SZÖVETKEZETI ERDŐGAZDÁLKODÁS BAZ MEGYÉBEN

Borsod-Abaúj-Zemplén megye a 25,8%-os erdősültségével hazánk legerdősültebb tájai közé tartozik. Itt található az ország erdőterületének több mint 11%-a, és az élőfakészlet 14%-a. A 187 ezer hektár erdőterület 79%-a gazdasági, a fennmaradó 21% különleges rendeltetésű erdő. Az erdőterületünk 22,8%-án, 44 298 ha-on 103 szövetkezet végzi az erdőgazdálkodási feladatokat. A terme-

lőszövetkezeti és szakszövetkezeti erdők a hegységek peremén, a dombvidékeken és a folyók árterében helyezkednek el. A rossz termőhelyeken található csaknem 70%-ban sarjeredetű állományok fafaj- és korosztályviszonyai rendkívül kedvezőtlenek. A 82%-ot meghaladó keményfafaj arány 34%-át a kevésbé értékes faanyagot adó akác, cser és gyertyán teszi ki, továbbá az erdők 68%-a 50 éves kornál fiatalabb.

A szövetkezetek használatában levő erdőterületeket az 1961. évi rendezés idején sok objektív és szubjektív tényező figyelembevételével alakították ki, s ezek következtében még ma is jellemző a szétszórt, nagyüzemi gazdálkodás szempontjából kedvezőtlen elhelyezkedés. A 103 szövetkezetből 27 szövetkezet 100 ha-nál kisebb, 42 pedig 101–500 ha közötti erdőterülettel rendelkezik, de van olyan termelőszövetkezet, hogy a 300 ha erdőterülete 7 község határában helyezkedik el.

Az elmondottakon kívül jellemző a szövetkezeti területekre az időjárásbiztos feltáró utak hiánya. Ennek következtében a kitermelt faanyagot gyakran csak jelentős többletköltséggel, illetve minőségi és mennyiségi veszteséggel képesek a gazdálkodók elszállítani. Fokozza az ágazati gondokat, hogy a megfelelően kvalifikált szakemberlétszám — bár az utóbbi esztendőben javult a helyzet — még mindig jelentősen elmarad az erdőtörvényben előírtaktól. Jelenleg 6 fő erdőmérnök, 4 fő faipari mérnök, 62 középfokú végzettségű szakember van szövetkezeti foglalkoztatásban. Sajnálatos, hogy a mezőgazdasági üzemek nem jelentenek vonzerőt a szakemberek számára. Több termelőszövetkezet évek óta eredménytelenül keres megfelelő jelentkezőt. A számtalan nehézség ellenére a gazdálkodók erőfeszítéseket tesznek az erdőgazdálkodási feladataik szakszerű végrehajtása érdekében.

A szövetkezetek *fakitermelési* adatait vizsgálva megállapíthatjuk, hogy a korábbi évek elmaradásával szemben, a tűzifa áremelését követően minden esztendőben teljesítik, illetve túlteljesítik az erdőtervek által előírt 133 ezer m³-es termelési lehetőséget. A fahasználati módok tekintetében a véghasználat és a növedékfokozó gyérítés területén elvégzik a beütemezett termeléseket, de a tisztítás és a törzskiválasztó gyérítés vonatkozásában rendszerint elmaradás tapasztalható.

A szövetkezeink erdőgazdálkodási tevékenységének egyik alapvető, de legproblémásabb területe, az ország más tájegységeihez hasonlóan, a *véghasználati állományok felújítása*. Ezek a gondok egyre fokozottabb mértékben jelentkeznek, mert a belépő új kötelezettségek területe minden esztendőben meghaladja a befejezettként átadott felújításokét, s ennek következtében a kötelezettség változása emelkedő tendenciájú. Az elmúlt öt esztendőben az aktuális kötelezettség csaknem 600 hek-

tarral nőtt, s jelenleg meghaladja a 2200 hektárt. Az erdőállomány fejlesztése, valamint a nagyüzemi mezőgazdasági műveléssel gazdaságosan nem hasznosítható földterületeknek a termelésbe állítása terén megynkben kiemelt jelentősége van a mezőgazdasági üzemek által végrehajtott *erdőtelepítéseknek*.

Borsod-Abaúj-Zemplén megyében a szántóterületek 61%-a — a hazai egyharmados átlaggal szemben — a lejtős területek közé sorolható. A lejtős területek közül mintegy 20 ezer hektár szántó és legelő már olyan állapotba került, hogy kizárólag csak erdőtelepítés útján lehet gazdaságosan hasznosítani. Hasonló a helyzet a csaknem 1500 hektár belvizes területtel is. Szövetkezeink az elmúlt esztendőkben évente mintegy 150–300 ha területen kezdték meg az első kivített 7–8 millió Ft célcsoportos beruházási keret felhasználásával. A telepítések zöme nemesnyár, jelentős még a tölgy és fenyő aránya, ami megfelel a fafajpolitikai célkitűzéseknek. Az erdőfelújítások és erdőtelepítések sikeressége általában megfelelő, annak ellenére, hogy az utóbbi esztendők eredményességét negatívan befolyásolta az egyre növekvő mértékű aszálykár.

Az erdősítési, fásítási munkák végrehajtása során a talajelőkészítések, ültetések kivitelezése szakmailag egyre kevésbé kifogásolható. Állandó és egyre gyakrabban visszatérő gondot jelent a munkaiányes és nehezen, sokszor csak nyugati relációból gépesíthető ápolási munkáknak időben, a kellő szakmai gondossággal történő elvégzése.

A *fafeldolgozás* tekintetében megynkben hozzávetőlegesen a termelőszövetkezetek egynegyede foglalkozik kisebb-nagyobb kapacitású fűrészipari tevékenységgel. Általában elmondható, hogy az elavult gépek, a kezdetleges technológia, az itt is meglevő szakemberhiány és a gyenge alapanyag nem alkalmas magas minőségű követelményű, jó árfekvésű termékek előállítására.

A szövetkezeti erdő- és fagazdálkodásnak az elmúlt évtizedben történő alaposabb vizsgálatai során megállapítottuk, hogy több területen sikerült előrelépni, de a már felsorolt körülmények, a kedvezőtlen termőhelyi adottságok között gazdálkodó, általában pénzügyi hiánnyal küszködő szövetkezetek már nem képesek az ágazatban rejlő tartalékok feltárására. Nyilvánvalóvá vált, hogy a fejlődés ütemének fokozása csak az erdőgazdálkodással foglalkozó üzemek közötti együttműködés kiszélesítésével és továbbfejlesztésével valósítható meg. En-

nek ütemezésére a megyei pártbizottság kezdeményezésére 1982-ben integrációs programot készítettünk.

A program végrehajtásaként a mai napig megyénkben hat *erdőgazdálkodási társulás* alakult. 31 termelőszövetkezet részvételével, több mint 24 ezer hektár erdőterülettel. Az igazság kedvéért meg kell azonban jegyezni, hogy a bükkaljai társulás a körülmények kedvező változásáig felfüggesztette működését, több társulás tagjainak együttműködése pedig rendkívül laza, gyakran csak tanácsadói szinten mozog. Az Encs és az Ózd környéki termelőszövetkezetek által alakított társulások — célkitűzéseinknek megfelelően — átvették az erdő- és fagazdálkodási feladatok teljes vertikumban történő irányítását. Ezek a társulások az eddiginél szervezettebb területi és gazdálkodási rendszert alakítottak ki. A megalakulást követő kezdeti nehézségek áthidalására és minimális műszaki háttér biztosítása céljából a társulások az eddiginél szervezettebb területi és gazdálkodási rendszert alakítottak ki. A megalakulást követő kezdeti nehézségek áthidalására és minimális műszaki háttér biztosítása céljából a társulások az eddiginél szervezettebb területi és gazdálkodási rendszert alakítottak ki. A megalakulást követő kezdeti nehézségek áthidalására és minimális műszaki háttér biztosítása céljából a társulások az eddiginél szervezettebb területi és gazdálkodási rendszert alakítottak ki.

A társulások működését az eltérő körülmények és adottságok nagyban befo-

lyásolták. Az azonban tény, hogy a társulások területén sikerült lerakni egy szervezettebb, üzemszerűbb, színvonala-sabb gazdálkodás alapjait. Az integrációban részt vevő szövetkezeteknél megindult a szemléletbeli átrendeződés, miszerint már nem szükséges rossznak tartják az erdőt, van gazdája a területeknek. A támogatások célszerű felhasználásával emelkedett a műszaki színvonal, javult a gépek kihasználtsága, előrelépés történt a szövetkezeti erdőkből kikerülő faanyag feldolgozottsága tekintetében is.

Jelenleg legfontosabb feladataink közé tartozik, hogy a működőképes társulások megerősítésével bázisokat teremtsünk a további integrációra. Szorgalmazzuk az erdőterületek szükséges cseréjét, a különböző támogatások kihelyezésével támogassuk a szakemberek letelepedését. Fontos célunk a nagyüzemi művelésre alkalmatlan területeknek az eddiginél gyorsabb ütemben történő beerdősítése és a lehetőségek célszerű kihasználásával a feltártság javítása, a műszaki színvonal emelése és a termék-szerkezetnek a készárutermelés irányába történő korszerűsítése.

DR. RADA ANTAL:

AZ ERDŐMŰVELÉS HELYZETE ÉS FEJLESZTÉSE DOMB- ÉS HEGYVIDÉKEN

Borsod megyében, a domb- és hegyvidéki erdőgazdálkodás egyik legnagyobb összefüggő területén mi sem természetesebb, hogy témánk a domb- és hegyvidéki erdőgazdálkodás legtöbb gondját, problémáját és örömét adó, minden erdész szakember számára a legtöbb vitát eredményező erdőművelés helyzete és fejlesztésének lehetőségei. Úgy érzem, nem szükséges ezt csak a termelőszövetkezetek tevékenységére szorítani, hanem néhány fontosabb gondolatot felvetve beszéljünk általában az erdőművelés helyzetéről, gondjairól, eredményeiről. A teljességre nem lehet törekedni, hiszen az elmúlt évtizedben köteteket tesz ki az ezzel foglalkozó irodalom, jelentések, vizsgálatok, előadások és szakcikkek tömege. Mindenki szakismeretének, vérmérsékletének és felfogásának megfelelően foglal állást a legsötétebb pesszimizmustól a legnagyobb derűlátásig. Minden végtel túlzás, igyekezzünk reálisan felmérni helyzetünket és lehetőségeinket.

Ebben a körben senkinek nem kell magyarázni, hogy az erdőgazdálkodás speciális jellege, több évtizedre, sőt évszázadra is elnyúló tevékenységi ciklusa miatt nem engedhető meg, hogy egy-egy részt kiragadva, csak a mának élve, ne törődjünk hosszú távú érdekeinkkel. Ha a maggazdálkodástól a fa feldolgozásáig 100 évre van szükség, akkor 99 és fél év az erdőművelése, s ezután jöhet a jól megérdemelt aratás. Össze kell fonódnia a jól felfogott hosszú távú népgazdasági érdekek a szakmai felelősségtudattal, s ezen belül